

de bevrijding

weekblad uitgegeven door de Redactie: Mr N. Dt. Pamontjak en R. M. Soeripno
Indonesische Vereniging Adres redactie en administratie:
PERHIMPOENAN INDONESIA DEN HAAG, Emmapark 6
Keizersgracht 604, Amsterdam-C LEIDEN, Watersteeg 4 — Telefoon 25483

INHOUD: Voorlichting omtrent Indonesië — De staf van „De Bevrijding” in bezettingstijd — De weg der Indonesische Nationale Beweging — Prins Bernhard ontvangt de Perhimpoean Indonesia — Schouder aan schouder.... — Gelijke rechten voor Indonesiërs — „Irawan” — Herstel en Opbouw — De eerste Indonesische Resident — Werving van militaire en civiele krachten voor Indonesië — Indonesische nationale dag — De Perhimpoean Indonesia bij Prof. Schmutzer

Voorlichting omtrent Indonesië

Het is typerend dat *H.M. de Koningin* in de rede welke Zij op 23 Februari 1945 voor het Nederlandse volk hield naar aanleiding van de reconstructie van het kabinet, met nadruk onze aandacht heeft gevestigd op de snelle ontwikkeling van de oorlog in het Verre Oosten en het volgende verklaarde:

„De goede vooruitzichten welke het verloop van de krijgsverrichtingen in het Verre Oosten openen, manen tot spoed aan bij de voltooiing van de voorbereidingen voor de militaire medewerking aan de bevrijding van Ned. Indië.

Het is mij een ware voldoening dat zoveel jonge krachten zich daarvoor beschikbaar stellen. Hun offervaardigheid en wakkere geest, zowel waar het betreft de bevrijding van het vaderland als die van groter Nederland onder de keurkringen, vervullen mij met rechtmatige trots.”

Wij menen goed te doen hier nogmaals naar voren te brengen dat de oorlog tegen Japan en de deelname van het Nederlandse volk daaraan niet slechts een militair, doch bovenal een *politiek karakter* draagt.

Spreekt men van voorbereidingen tot de bevrijding van Indonesië, dan dienen wij ons dus niet slechts af te vragen, of er voldoende lucht- en vlootstrijdkrachten, voldoende manschappen en uitrusting beschikbaar zullen zijn. Neen, even dringend, wellicht dringender nog is de vraag of er in het algemeen voldoende belangstelling onder de Nederlandse bevolking bestaat voor de bevrijding van Indonesië, of men zich bewust is van het doel van deze militaire onderneming en of men voldoende ingelicht is omtrent Indonesië, het land, zijn bevolking, de strevingen der Indonesiërs die in toenemende mate van invloed zullen zijn op de toekomstige verhouding tussen Nederland en Indonesië.

Voor een volk dat zijn kracht vindt in een diep gevoeld democratisch bewustzijn is het niet verantwoord, offers in goed en bloed te brengen voor een zaak waarvan het de portée niet begrijpt. De tijd moge immers voorbij zijn dat een oorlog gevoerd wordt door huurlingen, die slechts op avontuur uit zijn, of door soldaten, wien slechts een oppervlakkig begrip van

vaderlandsliefde wordt voorgehouden en die naderhand gedesillusionneerd van het slagveld terugkeren. Een succesvolle oorlogvoering wordt slechts gedragen door een leger dat niet slechts militair-technisch voor zijn taak berekend is, doch ook in politiek en moreel opzicht van die taak doordrongen is, en door een achterland dat bereid is offers te brengen en weet waarvoor het dit doet. Wij hebben gezien hoe een systeem als het nationaal-socialisme door middel van leugens de volkeren onkundig laat van de ware doeleinden van hun heersers. Daartegen heeft het Nederlandse volk zich vijf jaar lang verzet; deze strijd heeft het democratisch besef onder de bevolking krachtig versterkt en meer dan ooit tevoren wensen wij nu dat de Regering tegemoet komt aan de wensen die onder het volk leven. Indien het Nederlandse volk taken heeft te vervullen moeten deze duidelijk omljnd zijn. Het wil mede te beslissen hebben in zaken waarbij over zijn lot wordt beslist, het wil klaarheid in beleid en daden van zijn Regering.

Hoezeer geldt dit ten aanzien van de koloniën en de politiek die de Regering in het bijzonder jegens Indonesië voert. Voorbereidingen moeten getroffen worden voor Neerlands deelname aan de bevrijding van Indonesië. Juist, doch daartoe behoort in de eerste plaats een degelijke voorlichting omtrent doeleinden, draagwijdte en consequenties van de te voeren strijd. We weten dat vóór de oorlog de voorlichting inzake Indonesië onder de Nederlandse bevolking zeer veel te wensen overliet en dientengevolge wanbegrip en onkunde over de meest elementaire zaken Indonesië betreffende veel verbreid was. De gemene man wist niet anders te vertellen dan dat suiker en thee uit Indië kwam, dat het daar zo warm kon zijn en dat je er wel eens rijk vandaan kon komen. Hij wist niet beter of de Regering deed daar „goed werk”, waartegen wel gesputterd werd door

enkele „heethoofdige” nationalisten („aangestoot door Moskou”), maar dat onder de eenvoudige bevolking onverdeelde waardering vond. De geheimen van de koloniale politiek bleven in de kringen van het Ministerie van Koloniën, de cultuurmaatschappijen, de Indische banken en in de wandelgangen van het Prinsenhof verborgen. De gangbare mening was dat de behandeling van Indische zaken bij uitstek het werk was van koloniale deskundigen, de z.g. Indië-kenners, die Indonesië en zijn bevolking jarenlang van nabij hebben meegemaakt en nu gerepatriëerd en wel hun deskundigheid in dienst stelden van commerciële en regeringsinstellingen. Het behoeft geen betoog, dat een dergelijke opvatting inhaerent was aan het vooroorlogse bestel, waarbij de grote politieke vraagstukken van het ogenblik grotendeels binnenskamers bedisseld werden en aan de grote massa van het volk voorbij gingen. *Een 300-jarige verbondenheid van Indonesië en Nederland kon niet verhinderen, dat de koloniale politiek voor den doorsnee Nederlander een gesloten boek bleef, en daarvan plukken wij nu de wrange vruchten.*

Want wie zorgvuldig zijn oor te luisteren legt, komt spoedig tot de ontdekking dat er een dermate grote onwetendheid aangaande Indonesische toestanden en vraagstukken heerst, dat zelfs ten aanzien van elementaire vragen een ontstellende onzekerheid bestaat. Zo zegt men bijvoorbeeld algemeen dat Indonesië van de Japanse heerschappij verlost moet worden en men erkent de plicht van Nederland om daaraan deel te nemen — *maar waarom?* Hierover lopen de meningen uiteen. „De Jappen zijn een onbeschaafd volk”, zeggen sommigen, „en daarvan moeten de Indonesiërs bevrijd worden”. „Wij moeten ons bezit weer terug hebben, want zonder dat is Nederland een derderangs-staat”. „We zijn het aan onze geallieerde bondgenoten verschuldigd, we moeten de bevrijding van Indonesië niet aan hen overlaten”. „We moeten Indonesië

van het Japanse fascisme verlossen, doch niet om er de oude koloniale toestanden te herstellen”.

Indonesië moet van de Japanners bevrijd worden — *doch waartoe?* Ook hierover bestaan divergerende meningen. Er zijn er, die de oude koloniale status van Indonesië, zij het niet met zoveel woorden, opnieuw willen invoeren. Er zijn anderen, die voor een volledige vrijmaking van Nederland zijn, terwijl anderen weer een tussenweg kiezen: inwendige autonomie voor Indonesië, behoud van de band met Nederland, al of niet onder moederlandse supervisie.

Vraagt men de betrokkenen wat zij van Indonesië weten, dan blijkt dit — hoe kan het ook anders? — bitter weinig te zijn. De kennis varieert van wat men op school geleerd heeft tot Droste Albums, romans van Szekely-Lulofs, Multatuli, Augusta de Wit en „Daar werd wat groots verricht”, een veel gelezen boek. Kennisname van tijdens de oorlog verschenen illegale lectuur over Indonesië vindt men maar zeer sporadisch. De bekende, baanbrekende rede van de Koningin van December 1942 blijkt heel weinig bekend te zijn. Evenmin weten de meesten iets af van het vrijheidsstreven van de Indonesiërs, van de Indonesische Nationale Beweging en van de toestanden die er onder het Indonesische volk heersen.

Als een positief punt daartegenover staat, dat de belangstelling voor en het medeleven met Indonesië en hetgeen daar thans gebeurt, gedurende de bezettingstijd aanzienlijk gestegen is. De ervaringen als een onvrij volk te leven, het tijdelijk verlies van Indonesië, dat zijn betekenis voor het moederland des te duidelijker heeft doen gevoelen, en het besef mede verantwoordelijk te zijn voor de bevrijding van het land overzee van de Japanners — dat is oorzaak dat het Indonesische vraagstuk nu veel ruimere belangstelling ondervindt onder brede lagen van het Nederlandse volk. Wie belangstelling koestert wil meer weten!

En vooral als het er om gaat offers te brengen. Men kan dus met alle recht zeggen, dat *voorlichting* aangaande Indonesië en de taken, die het Nederlandse volk jegens dat land te vervullen heeft, in de behoefte zal voorzien, meer nog: zonder een behoorlijke voorlichting zal men de opgaven jegens Indonesië niet goed kunnen nakomen.

Welke aspecten doen zich bij een dergelijke voorlichting voor?

In de eerste plaats zal het nodig zijn dat *de Regering* in het kader van de voorbereidingen voor de bevrijding van Indonesië tegemoet komt aan de in vele kringen van de bevolking heersende twijfel omtrent het doel van de bevrijdingsactie. Heeft deze enkel en alleen ten doel de Japanners van Indonesië te verdrijven en zal daarna de oude, voor-oorlogse toestand aldaar terugkeren? Zullen er wezenlijke veranderingen komen in het bestuur van het land, in die zin dat er een einde komt aan de staatkundige ongeschiktheid aan het moederland? Zullen alleen Nederlanders in de strijd worden gemobiliseerd? Hoe worden de Indonesiërs in de bevrijding van hun eigen vaderland betrokken? Naar onze mening dient van regeringswege gestreefd te worden naar klaarheid in deze materie. Een uitgangspunt hiertoe vormt de reeds genoemde koninklijke rede van December 1942 waarin onomwonden een principieel nieuwe koers in de jegens Indonesië te volgen politiek werd aangekondigd. De vooruitstrevende gedachten in de rede behoeven nadere uitwerking, juist ten aanzien van de urgente maatregelen, die de komende bevrijding van Indonesië verlangt en die, hoe bescheiden ook, de geest van een algehele vernieuwing van het Indonesische staatsbestel moeten ademen. In deze geest zal de Regering uitspraken moeten doen, welke een bevredigend antwoord kunnen geven op de zovele vragen en twijfelpunten.

In de tweede plaats zal het de taak van de *verzetsbeweging* moeten zijn ook harerzijds meer kennis te verschaffen omtrent hetgeen zij als de taak van het Nederlandse volk jegens Indonesië beschouwt, in het bijzonder met betrekking tot de bevrijdingsactie. Levend te midden van de strijdende bevolking weet zij hoe de stemming hier is, waarover onduidelijkheid bestaat, welke bezwaren er kunnen zijn. De voorlichting, welke, zij het op bescheiden schaal, gedurende de bezettingstijd door menig persorgaan is gegeven, verdient voortzetting en uitbreiding. Uitermate verdienstelijk is de verklaring welke onlangs door de gezamenlijke verzetsbewegingen (ondertekend door een aantal bladen) met betrekking tot de bevrijding van Indonesië is uitgegeven. Zij zal er krachtig toe kunnen bijdragen dat de Nederlandse bevolking haar taak in deze op de juiste wijze zal zien. Voorts is de enquête, die van illegale zijde is verricht om na te gaan hoe de meningen zijn onder de mannelijke bevolking aangaande een deelname aan de bevrijding van Indonesië, zeer nuttig. Als een onmisbare schakel tussen Regering en volk kan de verzetsbeweging dus een uiterst nuttige functie vervullen in de te verrichten voorlichtingsarbeid.

In de derde plaats is het nodig dat naast de genoemde principiële voorlichting, ook *elementaire informatie* van allerlei aard gegeven wordt. In een uitzending van „Herrijzend Nederland” wordt gezegd, dat de Engelse soldaat van het geallieerde expeditie-leger een boekje toegestopt krijgt met allerlei wetenswaardigheden over Nederland en zijn bewoners, zulks ter voorlichting van het hier strijdende Engelse leger. Een dergelijke voorlichting geldt des te meer voor de mannen en vrouwen die zich straks voor de reis naar de Oost

inschepen. Studenten, arbeiders, kantoorbedienden, intellectuelen, geestelijken, ambtenaren en anderen; meisjes en vrouwen van allerlei beroep; zij zullen straks moeten meetrokken in het bevrijdingsleger, als soldaat, aalmoezenier, legerarts, verpleegster of ambtenaar voor de directe wederopbouw. Zij allen dienen te weten wat het Indonesische land en volk hen bieden zal, welke toestanden daar heersen, wat zij van de bevolking te verwachten hebben, welke bestaansmogelijkheden er zijn voor den intellectueel en bedrijfsleider, hoe de medische toestanden er zijn. Aan hen dient elementaire kennis te worden bijgebracht over de sociale verhoudingen, de bestuursinstellingen, de taal, de zeden en gewoonten en ten slotte omtrent de moderne ontwikkeling van Indonesië en het streven van de bevolking naar een zelfstandig bestaan, waarvoor de periode der Japanse bezetting ontegenzeggelijk nieuwe impulsen heeft gegeven.

Daartoe kan nu reeds begonnen worden elementaire, informatieve voorlichting te geven, in woord en geschrift. Zij kan uitgaan van die instanties en personen, die geacht kunnen worden de betekenis van de bevrijdingsactie te onderkennen en deskundig te zijn op het gebied van Indonesië. Het inschakelen van z.g. Indische specialisten zal aanbeveling verdienen, mits zij zich openstellen voor nieuwe, wezenlijke veranderingen in het koloniale staatsbestel en zich daarmee op de basis stellen van de door de Koningin uitgesproken woorden.

In deze trant zal de voorlichting een essentiële en onmisbare bijdrage vormen voor de voorbereidingen tot de bevrijding van Indonesië waarvan H.M. de Koningin in Haar rede gewaagde.

De staf van „De Bevrijding” in bezettingstijd

Ons blad werd het eerst uitgegeven in Den Haag eind Mei 1943, kort na de verplichte inlevering der radio-toestellen dus. Het heette toen „Feiten” en begon iedere dag met het karakteristieke: „Aan de berichten der Verenigde Naties ontlelen wij het volgende”.

In de leiding zaten: Mr Sie Soe Giang, R. O. Simatoepang, H. van den Bosch (gearresteerd 3 April 1944), Mr N. Dt. Pamontjak, M. S. Moewalladi (gearresteerd 3 April 1944), R. Dradjat Doermakeswara (gearresteerd 3 April 1944) en Tamzil. In April 1944 werd „Feiten” na de arrestaties gedwongen haar werkzaamheden te staken.

Op initiatief van Mr N. Dt. Pamontjak en A. Ticoalu werd in Juni 1944 besloten in Leiden het werk voort te zetten. Uit veiligheidsoverwegingen werd de naam van het blad veranderd in „De Bevrijding”. Kort daarop, in September 1944, werd in Den Haag en Rotterdam ook overgegaan tot de uitgifte van een nieuws- en verzetsorgaan.

In de leiding namen zitting als *hoofdredacteur*: Mr N. Dt. Pamontjak („O. O. M.”) en verder in *Leiden*: A. Ticoalu („Theo”), R. M. Irawan Soejono („Henk”, doodgeschoten 13 Januari 1945), R. M. Soeripno („Piwi”), I. A. Mochtar („André”), R. Rozai Koesoemasoebrata („Roosje”) en F. K. N. Harahap („Frits”); in *Den Haag*: Tamzil („Tom”), M. S. Moewalladi („Jan”), Mr Sie Soe Giang („Andong”), R. O. Simatoepang („Paul”) en T. M. Daliloedin („Eduard”);

in *Rotterdam*: R. M. Gondhopratomo („Guus”) en T. M. Joesoef („Martin”).

In een volgend nummer hopen wij een uitvoeriger schets te geven van de geschiedenis van ons blad. Ook al de namen van hen, die op de een of andere wijze medegewerkt hebben aan ons orgaan: al die drukkers, koeriersters, verspreiders, typisten en anderen, aan wie wij zo ontzaglijk veel te danken hadden, hopen wij binnenkort bekend te kunnen maken.

De weg der Indonesische Nationale Beweging

(Verkorte inhoud van de rede uitgesproken door R. M. Soeripno, ter herdenking van de 37ste verjaardag der Nationale Beweging te Leiden, Stadsgehoorzaal, 25 Mei 1945.)

Toen op **20 Mei 1908** enkele leerlingen van de Artsenschool te Batavia overgingen tot de oprichting van de *Boedi Oetomo (B.O.)*, bevroedden zij niet, dat zij daarmee de stoot hadden gegeven tot het ontstaan van talrijke partijen en organisaties, die tezamen de Indonesische Nationale Beweging zouden vormen. De aspiraties van de B.O. gingen oorspronkelijk niet hoger dan de bezinning op en de bevordering van de eigen cultuur in het kader van het Groot-Javaanse nationalisme. De bestudering van eigen cultuurvormen en -uitingen heeft er echter toe geleid, dat men zich steeds meer bewust werd van de aard der samenhang tussen cultuur en maatschappij. Er diende een grondige wijziging te komen in de bestaande maatschappelijke structuur, wilde men de ontplooiing van het culturele leven volkomen tot haar recht doen komen.

Zo werd enerzijds het voorbeeld van B.O. gevolgd, terwijl anderzijds de lijn verder uitgewerkt werd. Men ging zowel de kracht van een *organisatorische eenheid* beseffen, als de noodzaak om zich op *politiek* terrein te begeven.

In de jaren na 1910 verreezen dan ook vele organisaties, met politieke doelstelling, verschillend van kleur en schakering, maar alle gebaseerd op **het Indonesische Nationalisme en de Democratie**; twee grondslagen, die voor ons niet van elkaar te scheiden zijn.

Door het Indonesische nationalisme wordt de eis van het *zelfbeschikkingsrecht* voor Indonesië gesteld. De Nationale Beweging streeft er naar dit zelfbeschikkingsrecht te verkrijgen, waarvan de toepassing gezien wordt in de vestiging van een Indonesische nationale staat. Deze staat zal ge-

baseerd zijn op de tweede grondslag, de democratie. De Nationale Beweging wil ook slechts gebruik maken van democratische strijdvormen en methoden om dit doel te bereiken.

Het democratische karakter voorkomt, dat het Indonesische volk zich stelt boven andere volken; het is een waarborg tegen chauvinisme en heeft veroorzaakt, dat de Nationale Beweging haar strijd steeds verbonden heeft gezien met de universele strijd ter verdediging der democratie.

Dit laatste kwam vooral tot uiting, toen de fascistische dictatuur in vele landen hoogtij vierde, met haar agressieve plannen, pogroms, rassenhaat en onderdrukking van ieder menselijk recht. De agressieve staten wierpen begerige blikken op de koloniën; nu eens met dreigementen, gericht tot de moederlanden, dan weer met zoet gefleem aan het adres van de koloniale volkeren, bereidden zij zich voor op de grote slag die zij wilden slaan. De lokkende leuzen van het fascisme hebben echter geen grote invloed gekregen op de Indonesische Nationale Beweging, juist door haar democratische beginselen.

Men heeft juist het tegenovergestelde zien gebeuren. Toen het fascistische gevaar steeds dreigender werd, gingen de Indonesische nationalistten zich nauwer aaneensluiten. Zij besloten tot de oprichting van een *federatie van alle politieke partijen „GAPI”*, waardoor een sterke eenheid werd gevormd. Oude strijdvormen werden verworpen, tegenstellingen overbrugd, nieuwe wegen gevonden om in overeenstemming met de heersende situatie gezamenlijk op te trekken naar verwezenlijking der idealen.

De noodzaak werd gevoeld om niet alleen onder de Indonesiërs tot grotere eenheid en betere samenwerking te komen. De Nationale Beweging verklaarde zich bereid om met een ieder samen te werken, op de grondslag van de strijd tegen het fascisme, zowel buiten- als binnenslands.

Reeds lang voordat de tweede wereldoorlog begon, heeft de *Perhimpunan Indonesia* hier in Nederland steeds geijverd voor een goede samenwerking tussen democratisch Nederland en Indonesië, juist met het oog op de gemeenschappelijke belangen die wij te verdedigen hadden.

De Nationale Beweging verklaarde zich bereid om een fascistische aanval mede af te weren; zij was echter van mening, dat met oneindig meer geestdrift de Indonesiërs de strijd zouden opnemen, indien zij de overtuiging hadden, dat inderdaad de zaak van de democratie gediend zou worden en hun land hiervan de vruchten zou plukken. In de Volksraad van Nederlands-Indië werd de petitie van den Heer Soetardjo aangenomen, die beoogde aan Indonesië de staat van zelfstandigheid toe te kennen binnen de grenzen van artikel I der Grondwet. De P. I. heeft de petitie onmiddellijk ondersteund, terwijl 2 jaren later, in 1939 de GAPI een manifest het licht deed zien inhoudend de noodzaak om het Indonesische volk in verband met de dreigende gevaren uitgebreide rechten te verlenen door de instelling van een volwaardig parlement.

Kort voordat de tweede wereldoorlog ook Nederland meesleurde in de maalstroom van ellende, was de situatie dus zodanig, dat van *Indonesische zijde* gewezen werd op het gevaar dat gekeerd moest worden en de bereidheid werd getoond om op *democratische grondslag* de strijd, die komen moest, aan te binden. Er was nog gelegenheid om het Indonesische volk uitgebreide rechten te verlenen, zodat 70 miljoen mensen pal zouden staan voor hun vrede en veiligheid, wetende voor welke waarden zij een machtigen vijand moesten bevechten. Helaas werden al onze voorstellen door de toenmalige Nederlandse regering niet aanvaard.

De overval van de Duitse nazi's op Nederland betekende een nieuwe fase in de

strijd. De Indonesiërs in Nederland ervoeren toen aan den lijve wat het betekende onder een fascistisch regiem te moeten leven. Wij kwamen tot de overtuiging, dat de onverzoenlijke ondergrondse strijd de enige juiste houding was tegenover den bezetter. Op no. 1 van het programma van de P. I. kwam te staan: **het verzet tegen het nationaal-socialisme.** Als democraten zagen wij in het nationaal-socialisme op dat ogenblik onzen hoofdvijand, en bij het bestrijden daarvan wilden wij samenwerken met een ieder, ongeacht diens politieke en godsdienstige overtuiging.

De P. I. beseftte wel degelijk, dat zij daarmee een grote verantwoordelijkheid op zich laadde. Verzet, en nogmaals verzet, was het parool. Het Indonesische vraagstuk kwam schijnbaar op de achtergrond. Schijnbaar, want, hoe paradoxaal het ook moge klinken, *juist door onze actieve en onvoorwaardelijke deelname aan de strijd tegen den bezetter, wisten wij ons met de dag sterker, zodat wij met meer kracht voor de rechten van het Indonesische volk zouden kunnen opkomen.*

Zorgvuldig waakten wij tegen het binnensluipen van fascistische invloeden in onze rijen. Groot was dit gevaar vooral toen in 1940 de Duitse legers overal overweldigend optraden. Men bedenke, dat de Indonesiër in een andere positie was geplaatst dan de Nederlander. Waar voor een Nederlander het verzet tegen de Duitse overheersing een uitgemaakte zaak behoorde te zijn, kon slechts een ten volle overtuigd Indonesisch democraat er toe overgaan de strijd van het Nederlandse volk tot de zijne te maken en daarvoor zijn leven in de waagschaal te zetten. In eigen kring moesten wij de neiging bestrijden om zich buiten het conflict te houden, te meer waar ons vaderland toen nog niet betrokken was bij de oorlog.

Dubbel zwaar drukte de verantwoordelijkheid op ons omdat wij in die tijd geen contact hadden met onze beweging in

Indonesië. Wij hebben het echter aangedurfd om hier zelfstandig een bepaalde koers in te zetten, overtuigd als wij waren van de juistheid ervan. Die koers was immers een gevolg van de beginselen, die wij steeds hooggehouden hadden; die koers was slechts *een voortzetting* van de lijn, ons door de Nationale Beweging voor de oorlog aangegeven.

De hechte organisatorische band in de P. I. was oorzaak, dat hoewel wij een kleine groep vormden in de verzetsbeweging, ons verzet effectief kon worden gevoerd. Er werd steeds één lijn getrokken en een krachtsverdeling doorgevoerd die zo gunstig mogelijke resultaten moest boeken. Wij mochten de voldoening smaken dat ons werk zeer gewaardeerd werd door onze Nederlandse makkers; getuige de vele vertrouwensposities, die wij, zowel landelijk als plaatselijk, mochten innemen.

Hoewel lang niet allen gelijk gezind, hoewel behorend tot uiteenlopende godsdienstige en politieke richtingen, maakten de ondergrondse werkers één onverbrekkelijk geheel uit in het gemeenschappelijk verzet. Alle lief en leed hebben wij met onze Nederlandse strijdmakkers gedeeld; onder hen hebben wij ons veel vrienden verworven en onder hen hebben wij helaas ook veel vrienden in de strijd verloren.

Hoe dichter de oorlog in Europa zijn einde naderde, hoe groter de interesse voor *de na-oorlogse problemen.* Een van de belangrijkste daarvan bleek het Indonesische vraagstuk te zijn. *Vooraf de toekomstige status van Indonesië was na de beroemde rede van H.M. Koningin Wilhelmina op 7 December 1942 een punt van levendige discussie geworden.* De koninklijke woorden betekenden voor ons een tegemoetkoming aan de wensen van de Nationale Beweging, waar wij voor de oorlog ook reeds geijverd hebben voor een betere verhouding tussen Nederland en Indonesië.

De P. I. heeft dan ook niet nagelaten

om zich in de discussies hierover te mengen. In overeenstemming met *de woorden van H.M. de Koningin en de uitspraak van het Indonesisch Volkscongres in 1939* is de P. I. van mening dat de wijziging van de verhouding Nederland-Indonesië zal inhouden:

de status van zelfstandigheid van Indonesië met een eigen volksvertegenwoordiging en een daaraan verantwoordelijke regering benevens een orgaan, waarin vertegenwoordigers van Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao de gemeenschappelijke zaken behandelen.

Bij de besprekingen, die wij over de toekomstige status van Indonesië hebben gehad en nog steeds hebben met Nederlandse persorganen, groepen, stromingen en politieke partijen, is gebleken, dat van vooruitstrevende Nederlandse zijde de noodzaak van een wijziging van de bestaande verhouding in bovengenoemde zin werd ingezien. Dit is belangrijk, ook in verband met *de voort te zetten strijd tegen Japan*. Wil men zo spoedig mogelijk het Japanse militarisme vernietigen, dan dient het Indonesische volk zoveel mogelijk ingeschakeld te worden in de bevrijdingsstrijd van zijn eigen vaderland. Wil men het Indonesische volk zoveel mogelijk inschakelen in de strijd, dan dient men te spreken van een daadwerkelijke bevrijding, op de basis van de rede van de Koningin.

In dit verband is het zeer belangrijk, dat kort voor de bevrijding van Nederland in opdracht van de Regering uit de verzetsbeweging de z.g. *Indië-Commissie* werd ingesteld, die een verklaring van verstrekkende aard heeft uitgegeven. Deze verklaring is vooral van belang, omdat hier de gehele Nederlandse verzetsbeweging in al haar schakeringen een *eensgezinde houding* heeft aangenomen ten aanzien van zo'n vraagstuk als dat van de bevrijding van Indonesië. Een eensgezinde houding, die bovendien nog overeenkomt met het stand-

punt, dat Indonesiërs zelf in deze kwestie innemen.

De tijd is nu aangebroken om het standpunt in daden om te zetten. De macht van de nazi's is in Europa gebroken, en naar wij hopen voorgoed. De huiveringwekkende Duitse bezettingstijd is voorbij. Nederland kan aan zijn wederopbouw beginnen. Indonesië zucht echter nog onder een wrede bezetter. Het is begrijpelijk, dat vele Nederlanders thans denken aan hun landgenoten, die daar blootstaan aan een onmenselijke behandeling. Honderden mensen popelen nu van ongeduld en van heinde en verre komen vrijwilligers opdagen om de vernederde en verdrukte 250.000 Nederlandse mannen en vrouwen in Indonesië te hulp te snellen.

Wij Indonesiërs voelen volkomen met hen mee. Maar men bedenke, dat het in eerste instantie niet moet gaan om deze Nederlanders alleen. In Indonesië leeft een miljoenen-volk, dat geleid door zijn Nationale Beweging jarenlang reeds streeft naar een vrijer leven. Meer dan ooit wordt dit miljoenen-volk nu onderdrukt en in al zijn bewegingen belemmerd.

De strijd, die door onze Nederlandse vrienden gevoerd is en die hun de overwinning heeft gebracht, die strijd voeren de Indonesiërs ook. De P. I. als deel van de Indonesische Nationale Beweging heeft Nederland gesteund in zijn worsteling met den Duitsers overheerser. De P. I. heeft deze strijd tot de hare gemaakt en tezamen met de Nederlandse vrijheidsstrijders hebben wij er goed en bloed voor over gehad om Nederlands onafhankelijkheid te herwinnen.

Wij zagen deze oorlog als een **vrijheids-oorlog**, waarin wij ons vrijwillig hebben gemeld, overtuigd als wij waren dat daarmee ook het belang van ons eigen volk werd gediend. Waar wij in Nederland zitten, hebben wij deelgenomen aan de strijd van het Nederlandse volk. Waren wij in

Frankrijk of in Denemarken, wij zouden deelgenomen hebben aan het verzet der Maquisards of der Deense patriotten.

Wij zien deze oorlog als een ondeelbare oorlog voor hoge menselijke waarden. Al strijden er mensen mee, die andere doelstellingen voorstaan, wij zijn er van overtuigd, dat tenslotte de democratie zal zegevieren, hier in Europa, maar ook in het verre Oosten.

Wanneer de Nederlander straks naar het Verre Oosten vertrekt, laat hem dan beseffen, dat hij in de eerste plaats gaat als vrijheidsstrijder; dat hij daar tot taak heeft om Japan te verslaan, en aan de onderdrukte volkeren in het Verre Oosten, in het bijzonder aan ons vaderland, de vrijheid te brengen.

Zo zal de band, hecht geworden in het bondgenootschap tijdens de strijd tegen den Duitsers bezetter, bestendigd en versterkt worden in de strijd tegen den laatsten gemeenschappelijken vijand, voor de verwezenlijking der gemeenschappelijke idealen.

De P. I. heeft in de bezettingstijd haar werk voortgezet, in de overtuiging dat zij daarmede haar taak vervulde als Indonesische Nationale organisatie. Wij zijn bereid om voor de Nationale Beweging in het vaderland daarvan verantwoording af te leggen.

Onze strijd is echter nog niet geëindigd. Met succes hebben wij de Duitsers bevochten. Nu gaat het erom het Japanse gevaar voorgoed uit de wereld te helpen. Zoals wij de strijd tegen Duitsland hebben aangebonden, zo zullen wij ons inzetten in de strijd tegen Japan. *Het is niets meer of minder dan onze plicht als Indonesiërs om ons eigen vaderland van de Japanse tyrannie te verlossen.*

Wij hebben gezien, hoe de oorlog zich heeft ontwikkeld tot een alomvattende vrijheidstrijd; wij zijn ervan overtuigd, dat de Indonesische zaak slechts gediend

wordt door de tot nu toe gevolgde lijn door te trekken. *Onze rechten zullen ons niet toegeworpen worden, wij moeten ze winnen in de strijd, de consequent volgehouden strijd voor de democratie.*

De viering van de 37ste geboortedag van de Nationale Beweging staat in het teken van de bevrijding van Nederland en van Europa van de nazi-heerschappij. Diep ademen wij de frisse lentegeuren in, die voorboden zijn van zachte tijden. Die tijden liggen in het nabije vershiet; herauten blazen reeds het vrijheidsklaroen....

Maar vooreerst moet onze gemeenschappelijke strijd worden voortgezet. Het Indonesische volk wacht op de vervulling van zijn rechtvaardige wensen; maar bovenal roept het de hulp en steun in van allen die de vrijheid liefhebben; het smacht naar het ogenblik waarop het verlost wordt van een ondragelijk juk.

Daarom, strijdmakkers, vrienden en landgenoten, te wapen tegen Japan!

Prins Bernhard ontvangt de Perhimpoenan Indonesia

Zondag, 27 Mei j.l., heeft Z. K. H. Prins Bernhard, opperbevelhebber van de Binnenlandse Strijdkrachten, een bezoek gebracht aan Amsterdam waar hij ontvangen werd door reserve-majoor Overhoff.

In de loop van de dag heeft de Prins een onderhoud toegestaan aan R. M. Setyadjit („Sweers”), Voorzitter der Perhimpoenan Indonesia, over de strijd om de bevrijding van Indonesië.

Schouder aan schouder....

Tijdens de viering van de 37ste geboortedag der Indonesische Nationale Beweging te Leiden heeft **Prof. Mr R. P. Cleveringa** o.m. de volgende woorden tot ons gericht:

Wanneer wij onze blik naar Uw vaderland richten, dan zien wij, dat er verschillen zijn tussen U en ons. Er zijn zelfs binnen de grenzen van Nederland en binnen die van Indonesië verschillen te ontdekken. Het is niet moeilijk verschilpunten te ontwaren. De Fries verschilt van den Limburger en wanneer men door Uw schone eilandenrijk reist, dan zal het niet moeilijk zijn om den Atjeher te onderscheiden van den Javaan.

Er is echter ook veel wat verenigt, niet alleen de Indonesiërs en de Nederlanders onderling, maar ook de volkeren van het Koninkrijk. Vooral in een tijd als waarin wij nu leven, is dit tot uitdrukking gekomen.

Wij hebben het ervaren van U. Want waar er sprake was hier in Nederland van verzet, behoeften wij niet te vragen: „Waar zijn nu die Indonesiërs?” Zij waren er en zij stonden op hun post. Zij hebben hun offers gebracht. Zij waren in de concentratiekampen; zij waren in de gevangenissen; zij waren overal.

Het Koninkrijk der Nederlanden is opgebouwd uit vele mensen en uit velerlei stof. Dat is een zegen. Er is verschil en dat is gelukkig. Wij hebben iets aan de wereld aan te bieden, stoffelijk, en geestelijk bovenal. Wij willen de wereld verrijken, een ieder op zijn eigen wijze en dat kan wanneer onze naties tot eigen leven worden gewekt.

Wij weten, dat er een Indonesië is, dat zijn eigen schatten tot ontwikkeling kan brengen en dat gelijkwaardig staat naast Nederland, naast Suriname, naast Curaçao. Er is een naam, die ik kan noemen en dat is Van Vollenhoven. Hij ontdekte het adatrecht. Hij wist een rijk bezit van Uw land te ontginnen. En dat Adatrecht, dat eigen nationale recht van Uw mooie vaderland, daaraan heeft hij gebouwd, zijn leven lang en er moet nog verder aan gebouwd worden. Dat is een van de vele taken, die U wacht. Dat is een vredestaak.

Voorlopig valt er helaas nog ander werk te doen, dat is de bevrijding door oorlogsgeweld van Uw land, dat nog voor het grootste gedeelte in de macht ligt van een wrede onderdrukker. Gij hunkert er naar, gij moet er naar smachten om hem te verdrijven, om aan de opbouw te beginnen. Ook hier in Nederland hunkert men niet minder om samen met U, schouder aan schouder, naar Indonesië op te trekken, de Japanners te verdrijven en Uw land in Uw eigen hand te stellen.

En als dat dan gedaan is, dan zullen wij gezamenlijk een eenheid van gelijkwaardige gebiedsdelen gaan opbouwen. Gij ginds, wij hier, anderen in de West, wij samen zullen dan het Koninkrijk der Nederlanden herscheppen, schoner dan vroeger.

Gelijke rechten voor Indonesiërs

In „Het Parool” (Amsterdam) van Vrijdag, 25 Mei j.l., lezen wij het volgende:
De Luitenant-Gouverneur-Generaal van

Ned.-Indië, Dr H. J. van Mook, heeft in zijn te San Francisco gegeven schets over de na-oorlogse reconstructie van het Neder-

landse Koninkrijk o. m. het volgende verklaard:

Naarmate de bevrijding van Indië zich voltrekt, kan het voorlopige bestuur vertegenwoordigende, adviserende lichamen uit het volk van de bevrijde gebieden benoemen. In deze eerste phase heeft het een raad van departementshoofden gevormd, die tijdelijk met wetgevende macht onder leiding van den fungerenden Gouverneur-Generaal is bekleed. In een later stadium zal, voor zolang nog geen verkiezingen

kunnen worden georganiseerd, een tijdelijke Volksraad worden benoemd met een aanzienlijke meerderheid van Indonesische leden.

„Ik ben er van overtuigd,” verklaarde Dr Van Mook, „en de historie zowel als de rapporten uit het bezette gebied bevestigen dit, dat het na de oorlog mogelijk zal zijn het koninkrijk op te bouwen op de hechte grondslag van volledig gelijke rechten, wat de voltooiing zal betekenen van de gehele ontwikkeling in het verleden.”

„Irawan”

„Waar wij in Nederland zitten, hebben wij deelgenomen aan het verzet van het Nederlandse Volk. Waren wij in Frankrijk of in Denemarken, wij zouden deelgenomen hebben aan het verzet der Maquisards of der Deense patriotten.”

Deze woorden uitgesproken door Soeripno ter gelegenheid van de herdenking van de geboortedag der Indonesische Nationale Beweging te Leiden, geven in het kort weer de geestelijke basis, waarop wij het strijdend gedeelte van de Perhimpunan Indonesia formeerden. In de strijd voor de bevestiging van de democratie in Indonesië, in de strijd voor het zelfbeschikkingsrecht van het Indonesische Volk, gaat het niet aan de democratie alleen voor Indonesië te bevechten, maar overal voor haar in de bres te springen, waar zij maar belaagd wordt. Zolang er ergens op de wereld een ondemocratische houding bestaat in cultureel, politiek en sociaal opzicht, kan er van een duurzame vrede geen sprake zijn. Immers de huishoudingen der volkeren zijn dermate met elkaar vervlochten dat het nu wel duidelijk is, dat de wereldvrede een ondeelbaar geheel is.

Wanneer de Perhimpunan Indonesia consequent wil strijden voor de democratische rechten van het Indonesische Volk, dan heeft zij de democratie te verdedigen overal,

waar zij belaagd wordt en tegen een ieder, die daaraan probeert afbreuk te doen.

Toen dan ook de illegale organisaties te Leiden overgingen tot de vorming van militaire groepen (Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten) heeft de Perhimpunan Indonesia het juist geoordeeld ook een contingent Indonesiërs ter beschikking te stellen voor de komende eindstrijd. Hoe weinig Indonesiërs er in Nederland ook waren, het lukte ons een eigen groep te vormen waarvan de kern ervaring had opgedaan in sabotage en spionnagewerk in verschillende K. P.'s. Zo werd toen geformeerd de groep „Soeropati” van de Studenten Compagnie te Leiden. Zij bestond uit 10 man. De groep werd zo genoemd naar de Indonesische nationale held Soeropati, die destijds het verzet zo eminent leidde.

Gedurende de razzia's werd een van de groepsleden, Irawan Soejono, door een Duitse kogel gedood, bij een poging zich te voegen bij de gealarmeerde strijdgroep. Wij hebben de naam „Soeropati” laten vallen, en de groep „Irawan” doen noemen omdat wij daarmee wilden eren een man van bijzondere, menselijke eigenschappen.

Over de verrichtingen van „Irawan” willen wij zwijgen, zij kunnen niet vermeld worden zonder de prestaties der gehele Studenten Compagnie als geheel te rele-

veren. En daarvoor is hier geen plaats. Dit willen wij zeggen, wij hebben naar ons beste weten en kunnen gestreden voor de vrijheid, voor het recht tegen de gruwelijkste barbarij, die de mensheid ooit heeft gekend.

In een militair conflict werd „Irawan” niet betrokken, zodat haar taak als gevechtsgroep volbracht is. Zij vroeg derhalve om groot verlof bij den Commandant der Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten om zich gereed te maken voor haar volgende inzet: de strijd tegen Japan voor de bevrijding van Indonesië. Een grote en

uitermate moeilijke taak staat ons nog te wachten, maar het is een mooie taak en wij zullen die volbrengen!

De nieuwe geest van kameraadschap in het nastreven van hetzelfde doel — de grootheid van Indonesië —, die geboren is tussen Nederlander en Indonesiër in de gemeenschappelijke strijd zal de beste waarborg zijn voor herstel en opbouw van het Gemenebest der Volkeren van het Koninkrijk der Nederlanden.

Commandant „IRAWAN” Groep IV,
Sectie I, Compagnie I, S. G. —
B. S. Leiden.

Herstel en Opbouw

Het Zuidwestelijk gedeelte van Nieuw-Guinea met de hoofdplaats Merauke is het enige gebied van Indonesië, dat bespaard is gebleven van Japanse overheersing. Na de bevrijding van Hollandia kwamen Biak, Japen, Noemfoer enz. aan de beurt. Dadelijk na de vernietiging van Japanse troepen moeten instanties aanwezig zijn, die maatregelen kunnen treffen, opdat het leven van alle dag weer zijn normale verloop kan krijgen. Uit persberichten in het eerder bevrijde Zuiden hebben wij meerdere bijzonderheden kunnen vernemen over de werkzaamheden op dit gebied. De hieronder vermelde gegevens hebben wij geput uit „Vrij Nederland—Je Maintiendrai—Christoor” en uit het Londense blad „Vrij Nederland”. Zo zien wij bij de bevrijding van Hollandia hoe het opbouwwerk drie dagen na D-day ter hand genomen werd. In dit afgelegen gedeelte van Indonesië heeft de NICA (Ned.-Indische Civiele Administratie) veel praktische ervaring kunnen opdoen. De Heer Ch. O. van der Plas, die met de dagelijkse leiding van de NICA is belast, heeft uiteengezet, dat de taak van de NICA is in de eerste plaats de ge-

allieerde legers met haar kennis van land en volk bij te staan en de bevolking van de bevrijde gebieden te organiseren voor de steun aan de oorlogvoering. Dit is in de bevrijde gedeelten van Nieuw-Guinea geschied. Na de verdrijving van de Japanners heeft het land tot de oorlogvoering bijgedragen door de levering van een grote hoeveelheid copra en hars en de bevolking door het werk op de vliegvelden, het herstel van wegen en bruggen.

Naast dit werk, dat van belang is voor de gemeenschappelijke strijd tegen den overweldiger, heeft de NICA nog een nationale taak, n.l. herstel van de geteisterde gebieden. Wij moeten, aldus Van der Plas, in de door den vijand uitgemergelde gebieden de bevolking te hulp komen, haar veiligheid en orde hergeven en haar door een reeks van sociale, economische en hygiënische maatregelen uit de ellende, die de onderdrukker gebracht heeft, terugbrengen tot een peil, dat de Nederlandse en Indonesische opvattingen van menselijkheid en behoorlijkheid waardig is. Als voorbeeld van herstelwerk in dit deel van Indonesië wordt Daewo genoemd, vroeger

een onbetekenende kampong op de Zuidkust van Morotai. Er is nu een nieuw dorp gebouwd onder leiding van luitenant Kouwenhoven, met een eigen hospitaal onder beheer van dr Roebiono. In de eerste dagen werden hier de consultatie-uren van den dokter bezocht door 400 patiënten. Er moet gezorgd worden voor de hygiëne, voeding en huisvesting van meer dan 2.000 mensen.

De voedselpositie van Indonesië, die reeds voor de oorlog te kampen had met plaatselijke tekorten, is tijdens de Japanse bezetting sterk achterop geraakt. Onlangs werd bijvoorbeeld op Java door de Japanse autoriteiten bepaald, dat niet minder dan 150.000 ha grond beplant moet worden met bataten. Dit is een knolgewas, dat in de armere streken een aanvulling vormt van het dagelijks voedsel bij rijst-tekort. 150.000 ha is bijna zoveel als in de bezette tijd bestemd was voor de suikercultuur ter voortbrenging van 3 miljoen ton suiker die Java eenmaal produceerde. Het vraagstuk van de voedselvoorziening is bij het opbouwwerk een van de neteligste vraagstukken, ook omdat op import van rijst uit andere Aziatische landen gedurende de eerste tijd niet gerekend kan worden. De drie grote rijst-voortbrengende landen van het Oosten Birma, Siam en Indo-China die tezamen 90 % van de rijst-productie verzorgen, zijn in Japanse handen. In deze landen zal dus eerst het nodige opgebouwd moeten worden voordat zij tot export kunnen overgaan.

De UNRRA, het lichaam dat belast is met de hulpverlening en het herstel van de door de geallieerden bevrijde gebieden heeft in Februari van dit jaar te Lapstone in Australië een conferentie voor het Oosten gehouden waaraan delegaties uit 9 verschillende landen deelnamen. De Nederlandse delegatie staat onder leiding van Oud-Minister Kerstens met mr Van Hoogstraten als zijn plaatsvervanger. De andere leden van de delegatie waren dr Mamoen, voor maatschappelijk werk, Van Holst Pellekaan voor repatriëring, kolonel

Warners voor industrieel herstel, dr Bonne voor gezondheid, dr Farrow voor landbouw met zijn adviseur mr Westerhouten, dr Tromp als secretaris bij de delegatie. Een der Indonesische leden der delegatie sprak door de radio tot bezet Indonesië. Hierin zette hij uiteen hoe de verbonden landen alles in het werk stellen om onmiddellijk gereed te staan met hulp en bijstand om de euvels der Japanse „gemeenschappelijke welvaart” uit te wissen. De conferentie heeft bijzondere aandacht geschonken aan het herstel van de visserij, die voor Indonesië van grote betekenis is voor de volksvoeding. Merauke levert nu reeds gedroogde vis. Ook is voor dit doel in Tasmanië een visdrogerij gebouwd. Toen op de conferentie een beroep werd gedaan op een edelmoedige bijdrage van levensmiddelen voor de bevrijde gebieden, heeft Australië direct een grote hoeveelheid rijst beschikbaar gesteld voor Indonesië. De ervaringen door de NICA opgedaan in het bevrijde Nieuw-Guinea biedt aan de conferentie een praktische grondslag voor het komende werk van opbouw in de landen van het Verre Oosten.

Verder is voor de opbouw van geheel Indonesië een programma uitgewerkt onder leiding van de inmiddels overleden ir Sitsen, voorzitter van de commissie voor industrieel herstel. In dit plan werd de gehele Archipel verdeeld in 77 districten. De herstelwerkzaamheden zouden in 3 stadia geschieden. Een bedrag van 2,5 miljard dollar werd bestemd voor de aankoop van voedsel en medicamenten voor het eerste stadium. Voor het tweede herstelstadium werd 235 miljoen dollar uitgetrokken. Het derde stadium werd te omvangrijk geacht om nu reeds voorbereid te worden.

Voor dit omvangrijke werk van voorbereiding waren in het begin weinig krachten beschikbaar door de overweldiging van Indonesië door Japan. Van heinde en verre moeten de daarvoor in aanmerking komende personen worden verzameld.

Brisbane in Australië is het belangrijkste centrum geworden hiervan, waar ook de bestuursacademie gevestigd is. Sedert de

bevrijding van Nederland is ook hier een aanvang gemaakt met de werving van de nodige krachten.

DE EERSTE INDONESISCHE RESIDENT

In de „Knickerbocker Weekly” (New-York) van 9 April 1945 lezen wij:

Tot waarnemend Resident van de Molukken is benoemd Raden Abdoelkadir Widjojoatmodjo, die als zodanig belast is met het burgerlijk bestuur over het gehele, niet door de Japanners bezette Indonesische gebied.

De benoeming, waardoor de 40-jarige de eerste Indonesiër werd, die een dergelijke hoge positie bekleedt in het bestuur, werd bekendgemaakt bij een besluit, dat ondertekend was door Dr H. J. van Mook, Luitenant-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

De Heer Abdoelkadir heeft als hoofd-officier bij de „Netherlands Indies Civil Administration” (N. I. C. A.) gedurende enige tijd het ambt bekleed van Resident van het bevrijde gebied van Indonesië, maar nu zal hij ook het gezag uitoefenen over het Zuidelijk deel van Nederlands Nieuw-Guinea — het enige Indonesische gebied, dat nooit door de Japanners was bezet.

Noot van de Redactie: De Heer Abdoelkadir was voordien legatie-secretaris te Washington.

Werving van militaire en civiele krachten voor Indonesië

Generaal-majoor Bongers, hoofd van de sectie 15 van het Militair Gezag: „Oost- en West-Indische Zaken”, heeft de volgende mededelingen gedaan over de werving van militaire en civiele krachten voor Indonesië:

Voor de daadwerkelijke deelname aan de bevrijding van Indonesië worden als fronttroepen gebruikt:

1. de expeditie-macht;
2. de gezagsbataljons;
(beide ressorteren onder de Koninklijke Nederlandse Landmacht)
3. het corps Mariniers.

Voor deze drie onderdelen worden voorlopig alleen oorlogsvrijwilligers geworven in de leeftijd van 18 tot en met 35 jaar. (Intussen hebben wij vernomen, dat er ook dienstplicht zou volgen. - Red.)

In Zuid-Nederland zijn reeds 15 aanmeldingsbureaux ingericht, in het Noorden komen er nog 69 bij, die spoedig in het

Westen verwacht kunnen worden. Tot die tijd kan men ook voor militaire werving terecht bij het bureau 's-Gravenhage van het Ministerie van Overzeesche Gebiedsdeelen (Zeestraat 69).

Behalve militairen zijn er ook civiele krachten nodig, die straks meteen aan het werk gaan voor de wederopbouw van Indonesië. Het voorbereidend werk daartoe wordt verricht in Australië. Hiervoor genieten zij de voorkeur, die een speciale opleiding voor de Overzeese Gebiedsdelen hebben genoten, alsmede zij die door geboorte, afstamming of werkzaamheid bijzonder hechte banden met Indonesië hebben. De leeftijdsgrens is op 45 jaar gesteld. Deze krachten worden geworven en uitgezonden door de NICA (Netherlands Indies Civil Administration) thans nog gevestigd te Eindhoven. Het Bureau 's-Gravenhage van het Dept. van Over-

zeesche Gebiedsdeelen neemt in Den Haag en omstreken deze functies waar en verstrekt alle nadere inlichtingen. Voor allen geldt een gedwongen gezinsscheiding, die op 2 jaar wordt geschat.

Gen.-maj. Bongers sprak ook over het Vrouwelijk Vrijwilligers Korps (V.V.K.), dat behoort tot het Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger en geheel is gemilitariseerd. Het is bestemd om onder eigen vrouwelijke officieren diensten achter het front te verrichten. Voorshands worden alleen vrouwe-

lijke specialisten gevraagd: verpleegsters, telefonisten, analysten, laboranten, secretaressen, typisten en ander administratief personeel. Leeftijdsgrenzen: 20—45 jaar, met dien verstande, dat gehuwde vrouwen met kinderen beneden de 14 jaar uitgesloten zijn. Voorlopig kan men zich opgeven bij het N.I.S.V.O. huis, Groot-Hertoginnelaan 213, Den Haag.

Gen.-maj. Bongers legde er de nadruk op, dat particulier initiatief de eerste jaren uitgesloten is.

Indonesische Nationale Dag

LEIDEN:

Te Leiden had onder zeer grote belangstelling op 25 Mei de herdenking plaats van de 37ste verjaardag der Indonesische Nationale Beweging. Een duizend mensen hebben zich verzameld in de grote zaal van de Stadsgehoorzaal, die feestelijk was versierd met vlaggen van Indonesië, Nederland en „the big four”, en met spandoeken waarop verschillende nationalistische leuzen en passages uit de rede van H.M. Koningin Wilhelmina van 7 December 1942 waren afgedrukt. Onder de aanwezigen zagen wij vele militaire en civiele autoriteiten, voor-

aanstaande personen uit de Universitaire wereld, vertegenwoordigers van de Illegaliteit en van de pers.

De Voorzitter, de Heer E. A. Kayadoe opende de avond met een kort woord, waarin hij uiteenzette waarvoor de bijeenkomst gehouden werd, waarop hij Nederland gelukwensde met zijn bevrijding en alle gevallen in de vrijheidstrijd herdacht. Er werd een minuut stilte betracht waarop het Nederlandse en het Indonesische volkslied gezongen werden.

Na den Voorzitter sprak Prof. Mr R. P. Cleveringa, die namens het inmiddels opge-

Prijs per nummer: f 0.25; abonnement per kwartaal f 2.50.

Abonnementen kunnen worden aangenomen, behalve op het adres van de administratie te Leiden en Den Haag, ook te: Amsterdam, Keizersgracht 604; Utrecht, Ridderschapsstraat 17; Rotterdam, Aelbrechtkafe 108d en bij al onze agentschappen.

Wilt U op de hoogte zijn van alle vraagstukken, die Indonesië betreffen?

Leest dan ook „INDONESIA”, twee-wekelijks tijdschrift, uitgegeven door de Perhimpoean Indonesia. Adres Redactie: Keizersgracht 604 (Gebouw „Vrij Nederland”), Amsterdam-C. U kunt zich als abonné opgeven bij de adressen van „De Bevrijding”.

Het bestuur van de Perhimpoean Indonesia bestaat uit de volgende personen: SETYADJIT, SOENITO, SOERIPNO en M. DAROESMAN.

heven college van Vertrouwensmannen der Regering sprak. Elders in dit nummer vindt men de verkorte inhoud van zijn rede, die grote bijval verkreeg.

Daarop betrad R. M. Soeripno het podium om de herdenkingsrede uit te spreken. Ook deze rede, die een zeer langdurig applaus ontving, vindt men verkort in dit nummer.

Na de pauze werden enkele opvoeringen gegeven van Indonesische kunst, waarop de zeer geslaagde avond gesloten werd.

DEN HAAG:

In Den Haag heeft de viering van de Nationale Dag plaats gehad op 20 en 21 Mei op drie plaatsen. Ook hier was de belangstelling groot te noemen. De leiding berustte in handen van den Heer T. M. Daliloedin, terwijl de herdenkingsrede uitgesproken werd door den Heer Tamzil. Op 20 Mei was o. a. aanwezig Jhr Mr

L. H. N. Bosch Ridder van Rosenthal, voorzitter van het College van Vertrouwensmannen der Regering, die getuigde van zijn waardering voor het werk der Indonesiërs en van de zekerheid, dat Nederlanders en Indonesiërs zij aan zij zullen staan in de strijd en later bij de opbouw van het Koninkrijk.

In een volgend nummer hopen wij op deze viering van de Nationale Dag in Den Haag nader in te gaan.

AMSTERDAM:

In Amsterdam werd op 20 Mei een herdenking georganiseerd voor de Indonesiërs. Er werd een oproep gedaan om gezamenlijk de strijd voort te zetten en de P. I. te steunen. Voorzitter was R. M. Soenito, sprekers: Mej. G. E. Poetiray en R. M. Setyadjit.

De P. I. bij Prof. Schmutzer

Dezer dagen heeft de Minister van Overzeesche Gebiedsdeelen een delegatie van de P. I. ontvangen, bestaande uit de Heren Mr R. A. Asmaoen, Mr R. M. B. Gandasoebrata en Mr Dr H. M. Nasoetion. Het Parool (Amsterdam) van 30 Mei meldt,

dat het onderhoud zich kenmerkte door een grote mate van wederzijds begrip. Prof. Dr Ir L. J. M. Schmutzer toonde grote belangstelling voor de werkzaamheden van de P. I.

*Gelieve mij in te schrijven als abonné van „De Bevrijding”
ad f 2.50 per kwartaal.*

Naam:

Straat en huisnummer:

Woonplaats:

Handtekening: